

Plenum

Onsdag 10.12.2025 kl. 14.00—0.03

12. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om slopande av utbildningsersättningen

Regeringens proposition RP 147/2025 rd

Utskottets betänkande AjUB 8/2025 rd

Andra behandlingen

Andre vice talman Tarja Filatov: Ärende 12 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslagen kan nu antas eller förkastas.

Debatten börjar. — Ledamot Hänninen.

Debatt

22.40 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme esitystä koulutuskorvauksien lakkauttamisesta osana valtionhallinnon säästö-, sopeutustoimia. Koulutuskorvaus on ollut jälkikäteinen rahallinen tuki, jota julkisen ja kolmannen sektorin työnantajat ovat voineet hakea kattamaan työntekijöiden kouluttamisesta aiheutuvia kustannuksia. Sen käyttö on kuitenkin jäänyt hyvin vähäiseksi ja hallinnollisesti raskaaksi, mikä ei ole yhteiskuntamme tulevaisuuden kannalta positiivista. Yksittäisen tukimuodon tekohegittämisen sijaan nyt ehdotetulla muutoksella julkisia menoja vähennetään noin 12 miljonnalla eurolla vuodessa. Se on paljon rahaa. Samalla on tärkeää todeta, että koulutuskorvauksen poistaminen ei tarkoita koulutuksen tai osaamisen kehittämisen väheksymistä.

Arvoisa puhemies! Jatkuva oppiminen on edelleen yksi suomalaisen yhteiskunnan vahvuuksista ja tulevaisuuden kilpailukyvyn perusta. Hallitus on ohjelmansa mukaisesti tuonut myös uusia keinoja osaamisen kehittämisen tukemiseen ilman varsin kallista tukijärjestelmää. Esimerkiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus pilotoi joustavia koulutus- ja urapolkuja sosiaali- ja terveysalalla sekä kasvatusalalla, joilla työvoimapula on suurin. Samoin varhaiskasvatuksen henkilöstön kehittämisohjelmassa panostetaan työn ohessa tapahtuviin opintoihin. Digitalisaation myötä on panostettu myös siihen, että koulutustarjontaa on entistä helpommin saatavilla erilaajuisina kokonaisuuksina. Näillä toimilla varmistetaan, että työntekijöiden osaamisen päivittäminen ei pysähdy, vaikka koulutuskorvaus päättyy.

Arvoisa puhemies! Kyse ei siis ole koulutuksen arvon heikentämisestä vaan sen vaikutavuuden vahvistamisesta. Kyse on siitä, että me haluamme suunnata yhteiskunnan hyvin rajalliset koulutusresurssit tehokkaammin heille, jotka nostavat koulutustasoaan, sekä niihin koulutuksiin, jotka tukevat työllistymistä. Yksilön kannalta koulutuksen merkittävin tehtävä on sivistyksen ja osaamisen karttuminen, mutta yhteiskunnallisesti yhtä tärkeää on myös, että koulutusjärjestelmä tukee yhteiskuntamme kehittymistä tässä ajassa. Tämänkal-

Punkt i protokollet PR 125/2025 rd

taisilla uudistuksilla varmistamme, että meidän maksamiamme verovaroja käytetään vastuullisesti ja että työnteon rinnalla oppiminen säilyy mahdollisuutena aivan kaikille. Jatkuva oppiminen on edelleen keskeinen osa Suomen menestystä, vaikka keinot sen tukemiseen muuttuvat ajassa.

Lopuksi tahdon vielä kiittää valiokuntaa huolellisesta paneutumisesta esitykseen ja sen tarkastelusta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

22.44 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! En ymmärrä noita äskeisen puheenvuoron perusteluja, että kun leikataan rahat pois, niin sitten koulutus paranee. Tässä tavallaan ajatellaan niin päin tätä, vaikka nimenomaan pitää tehdä panostuksia koko työuran aikaiseen osaamiseen ja tässä on ollut yksi väline tämä koulutuskorvaus, jolla on julkisella puolella pystytty tukemaan kouluttautumista.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä näkyy tämä Orpon hallituksen linja, ja se näkyy monella tapaa koulutusvastaisuutena, erityisesti työuran aikaisen koulutuksen leikkauksina. Tässä aikuiskoulutustuen, koulutusvähennyksen ja nyt tämän koulutuskorvauksen poisto, kaikki, ovat sitä samaa ketjua, jossa ajatellaan, että kun rahat ottaa pois, niin kyllä sitten saadaan parempaa koulutusta aikaiseksi. Tämä on tavallaan väärä linja.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, mielenkiintoisin asia tässä on, että niin työnantajapuoli kuin palkansaajapuoli, molemmat, vastustavat tämän koulutuskorvauksen poistoa, työnantajapuoli ja palkansaajapuoli. Ne näkevät, että tämä on väline, jota tarvitaan, kun halutaan pitää yllä osaamista. Varmasti se lakisääteinen koulutus tehdään, mitä tarvitaan näillä alueilla, mutta kun pitää tehdä lisä- ja täydennyskoulutusta, niin siinä kaikki eurot ovat tarpeen. Ja kun tässä puhutaan noin 12 miljoonan satsauksesta, niin myös näissä selvityksissä, myös valiokunnan mietinnössä, todetaan, että sitä ei todellisuudessa ole, koska hyvinvointialueet saavat noin kolmasosan tästä rahasta ja he joutuvat joka tapauksessa sen laitamaan ja valtio rahoittaa sen käytännössä kokonaan. Samoin myöskin kuntien puolella on valtionrahoitusta valtionosuusjärjestelmien ja muitten kautta. Ja sitä ajatellen, miten tarpeellinen tämä on tuolla järjestö- ja yliopistokentässä, tässä on muistettava tämä lähestymistapa, että mitä tällä kymmenellä prosentilla saadaan aikaiseksi.

Sitten ehkä kaikkein pysäyttävin luku tässä on, että tätä on noin 500 000 koulutuspäivää, vähän ylitse, vuositasona, ja se menee noin kolmen päivän mukaan. Keskiarvona jos lasketaan, niin varmasti 150 000—170 000 ihmistä on saanut tämän avulla koulutusta. Puhutaan valtavasta määrästä, kun julkisen puolen työntekijämäärästä kaiken kaikkiaan on kyse.

Eli näistä syistä, mitä tässä tässä luettelin, me näemme erittäin tarpeelliseksi tämän koulutuskorvauksen jatkossakin. Tätä esitystä ollaan yhdessä tehty sosiaalidemokraattien, keskustan, vihreitten ja vasemmistoliiton kanssa. Me ollaan yhtä mieltä tästä linjasta, ja sen vuoksi esitämme, että lakiehdotukset 1—3 hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

22.48 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! On syytä todeta aivan suoraan: hallituksen esitys koulutuskorvauksen lakkauttamiseksi on sekä sisällöltään että valmistelultaan heikosti perusteltu, ja sen vaikutukset suomalaisen työelämän osaamiseen ovat yk-

Punkt i protokollet PR 125/2025 rd

siselitteisen vahingolliset. Lausuntokierroksen palaute oli poikkeuksellisen yksimielinen. Hyvinvointialueet, kunnat, palkansaajajärjestöt ja lukuisat muut toimijat vastustivat koulutuskorvauksen poistamista selvin sanoin. Hallitus kuitenkin päätti sivuuttaa tämän asian-
tuntijatiedon ja tuoda esityksen eduskuntaan 12 miljoonan euron säästön vuoksi.

Arvoisa rouva puhemies! 12 miljoonaa on valtion budjetissa marginaalinen summa, mutta koulutusjärjestelmässä se on paljon enemmän. Se on viesti työntekijöille, viesti siitä, että hallitus ei pidä heidän osaamistaan ja ammatillista kehittymistään investointina vaan kulueränä. Kun samaan aikaan poistetaan aikuiskoulutustuki, lakkautetaan koulutusvähennys ja nyt ollaan poistamassa koulutuskorvaus julkiselta sektorilta, kokonaisuus on täysin selvä: hallitus heikentää järjestelmällisesti työntekijöiden mahdollisuuksia koulutautua ja kehittyä työssään. Ja kun tähän lisätään ammatillisen koulutuksen mittavat leikkaukset, voidaan perustellusti kysyä, millä logiikalla Suomi aikoo rakentaa tulevaisuuden osaamista. Miten yritysten ja julkisen sektorin työvoimapula ratkaistaan, jos työntekijöiden osaamista ei tueta?

Arvoisa rouva puhemies! Me emme hyväksy hallituksen linjaa, joka näivettää koulutusta, heikentää työelämän osaamista ja supistaa ihmisten mahdollisuuksia ja kehittyä työssään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

22.50 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Koulutuskorvauksen lakkauttaminen on virhe samalla tavalla kuin aikuiskoulutustuen lakkauttaminen oli. Hallitus ei tunnu ymmärtävän osaamisen päivittämisen ja jatkuvan oppimisen merkitystä tämän päivän työelämässä. Kerta toisensa jälkeen lyhytaikaiset säästöt ajavat pitkän aikavälin hyödyn edelle.

Nyt eduskunnan käsittelyssä oleva koulutuskorvauksen lakkauttaminen osuu etenkin samoille naisvaltaisille aloille, jotka myös hyödynsivät eniten jo lakkautettua aikuiskoulutustukea. Sillä on erityisen suuri vaikutus erityisesti opetuslalla ja sosiaali- ja terveydenhuollon parissa työskentelevien kannalta. Koulutuskorvauksen lakkauttaminen tulee heikentämään työntekijöiden pääsyä työnantajan kustantamaan ja työajalla tapahtuvaan koulutukseen. Esimerkiksi opetuslalla on tärkeää, että opettajilla on käytössään viimeisin tieto ja toimivat pedagogiset työkalut, jos haluamme todella parantaa lasten ja nuorten oppimistuloksia. Esimerkiksi sivistysvaliokunnassa ollaan kuultu opettajia toistamiseen, ja sieltä tulee viesti, että tekoälykoulutus olisi nyt sellainen, jota todella tarvittaisiin, sitä osaamista. Mutta samaan aikaan aikuiskoulutustuki on lakkautettu, Opetushallituksen rahoitus opettajien täydennyskoulutukseen on lakkautettu, avien tarjoama opettajien täydennyskoulutuksen rahoitus on lakkautettu. Jäljellä ei ole tähän täydennyskoulutukseen mitään. En tiedä, kuka haluaisi mennä lääkärielle, joka ei ole päivittänyt osaamistaan. Minkä takia me hyväksytään tämä tällainen tilanne sitten opettajien ja hoitajien kohdalla? Oman osaamisen päivittäminen vahvistaisi myös työntekijöiden työmotivaatiota ja siten myös pidentäisi työuria. Sosiaali- ja terveyslalla henkilöstön osaaminen varmistaa myös potilasturvallisuutta. Puutteellisesta osaamisesta johtuvat hoitovirheet voivat helposti maksaa yksilölle ja kansantaloudelle henkilöstön kouluttamista enemmän.

Hallituksen koulutus- ja työelämäpolitiikka näyttää laajemmin johtavan eriarvoisuuden kasvuun. Samaa aikaan esimerkiksi heikennetään näiden samojen naisvaltaisten alojen osaamisen täydentämistä sekä irtisanomisen suojaa, ja nämä alat ovat niitä, jotka ovat myös palkkakuopassa valmiiksi. Meillä ei ole varaa luoda työelämään sellaisia rakenteita,

Punkt i protokollet PR 125/2025 rd

jotka jakavat eri ihmisryhmiä aiempaa vahvemmin voittajiin ja häviäjiin. Ja vaikka rahat ovat tiukassa, kaikki sen tiedämme, ei kannata tällaisia typeryysia tehdä. Kannatan edustaja Lylyn tekemiä hylkäsesityksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

22.53 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Suomen menestys on aina nojannut koulutukseen ja osaamiseen. On vaikea ymmärtää, miksi Petteri Orpon hallitus on valinnut täysin eri tien. Nämä esitykset, joita tänne on tuotu, vaikeuttavat osaamisvajetta työpaikoilla. Aikuiskoulutustuen poisto, koulutusvähennyksen poisto yksityisiltä työnantajilta ja nyt koulutuskorvauksen poisto julkisen sektorin työnantajilta todellakin vaikeuttavat Suomessa kouluttautumista ja osaamista.

Tämä koulutuskorvauksen lakkauttaminen heikentää kuntien ja hyvinvointialueitten mahdollisuutta tukea sote-, kasvatus- ja opetusaloilla työskentelevien osaamisen kehittämistä. Tätä perustellaan säästöillä, mutta kun tämä on ollut äärimmäisen tärkeä keino ja kun tämä nyt myöskin kohdentuu näille samoille julkisille naisvaltaisille aloille, jotka jo aikaisemmin ovat todellakin kärsineet, niin tämä heikentää myös näitten alojen veto- ja pitovoimaa. Tässä tilanteessa, jossa meillä ei ole siihen varaa, että meillä ei ole jatkossa saatavilla osaavaa työvoimaa sote- ja kasvatusaloille, on todella vaikea ymmärtää, miksi hallitus toimii näin lyhytnäköisesti kuin se tässä on toimimassa.

Tässä on edellä esitetty, että lakiehdotus hylätään, ja todellakin on vaikea nähdä, miksi tätä lakiehdotusta pitäisi viedä eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

22.55 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän isoon kuvaan koulutuksen merkityksestä. Jos ajatellaan, että Suomen suurimpia haasteita on ollut tuottavuuden kasvu, niin kaikki ymmärtävät, että tuottavuuden kasvun taustalla on osaaminen ja se, miten sitä hankitaan, ja kouluttautuminen on siellä erittäin isossa roolissa. Kaiken kaikkiaan niihin välineihin, joilla pidetään osaamista yllä, pitää uskaltaa panostaa.

Sitten toinen asia: Jos ajatellaan, että meidän pitäisi ottaa uusia asioita vastaan työelämässä — äsken mainittiin tekoäly ja muita — niin voi kysyä, minkälaiseen osaamis pohjaan rakennetaan sitä uutta työelämää. Siinäkin kouluttautuminen ja osaamisen kasvattaminen on äärimmäisen tärkeitä. Teknologia muuttuu. Esimerkiksi terveysteknologiassa tulee paljon haasteita vastaan, varmaan jonkun laitteen käyttöönotossa opastetaan, mutta noin laajemmin sen osalta tarvitaan tietämystä lisää.

Sitten kolmanneksi korostaisin sitä, että työuralla ihminen saisi osaamisestaan pidettyä huolta. Jos työpaikka jostain syystä menee alta, niin helpommin sellaiset ihmiset työllistyvät, jotka ovat osaamisen pitäneet sellaisella tasolla, että siitä sitten voidaan mennä seuraaviin työtehtäviin ja uusiin työpaikkoihin. Ne ihmiset, jotka ovat pudonneet siellä työuran aikana osaamistasossa alemmalle tasolle eivätkä ole päivittäneet sitä osaamistaan, niin heille käy huonosti ja työttömyys kestää pitempään.

Ja sitten neljäntenä vielä: Aiemmin tässä tuli esille tämä työurien pituus, ja me voidaan suoraan näyttää, että niillä ihmisillä, joilla on hyvä osaaminen, jota on päivitetty, ja joilla on hyvä koulutustaso, on pitemmät työurat kuin matalan koulutuksen tason omaavilla.

Punkt i protokollet PR 125/2025 rd

Nämä kaikki puoltavat sitä, että tämä on investointi, ja tämä pitää myöskin nähdä tällaisena. Totta kai pitää olla se työntekijän oma motiivi hakea uutta osaamista ja muuta, mutta näitä välineitä meidän ei pitäisi särkeä, kuten tässä Orpon hallitus on nyt tekemässä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

22.57 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässähän on kyseessä käytännössä säästötoimi, jolla valtion julkisia menoja arvioidaan säästyvän noin 12 miljoonaa euroa. Toisaalta tässä on myös säästötoimenä harkittu kokonaisuus, jolla pyritään näitä koulutusresursseja kohdistamaan tarkoituksenmukaisemmin.

Tämä kulukorvaus on ollut järjestelmä, jonka kautta julkisen ja kolmannen sektorin työnantajat ovat voineet hakea tukea henkilöstön osaamisen kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tosiaan nyt tätä korvausta ei enää maksettaisi 1.1.26 tai sen jälkeen toteutettavista koulutuksista, mutta sen sijaan nämä tänä vuonna toteutuneet koulutukset maksettaisiin ihan normaalisti.

On syytä palauttaa mieliin, että koulutuskorvaus on osa samaa kokonaisuutta, jossa yksityisen sektorin koulutusvähenys jo aiemmin lakkautettiin. Näitten molempien järjestelmien haasteena oli tietyllä tavalla se, että ne eivät toteutuneet ihan täysimittaisesti, ja hyöty suhteessa siihen hallintoon on ollut rajallinen. Mutta tosiaan ydin tässä ovat säästöt. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus Jotpa toteuttaa parhaillaan laajoja pilotteja, joilla kehitetään sosiaali- ja terveysalan sekä kasvatusalan joustavia koulutus- ja urapolkua eli just niiden alojen, missä meillä on suurimmat työvoimapulalat, ja tänne on kohdistettu merkittävästi rahoitusta.

Mutta tosiaan nämä ovat harmittavia säästöjä. Tuossa äkkiä vilkaisin SDP:n vaihtoehtobudjettia. Sieltä esimerkiksi en tämän leikkauksen perumista löytänyt. Voi olla, että hakusana oli väärä, mutta toivottavasti se siellä oli, kun vastustatte tätä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

23.00 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on isompi asia siellä se aikuiskoulutustuen poisto kuin tämä 2.0, eli se on paljon isompi juttu kuin tämä kaiken kaikkiaan. Jos aikuiskoulutustukeen käytettiin rahaa aikaisemmin noin 170 miljoonaa sillä vanhalla mallilla, niin täytyy muistaa tämä, että kokoluokka on vähän erilainen.

Tässä edustaja Valtola nosti esiin, että tämä on säästötoimenpide. Tämä tosiasia ei säästä niin paljon kuin tämä 12 miljoonaa on. Tosiasia se hyvinvointialueitten neljä miljoonaa on käytännössä ihan samaa valtion rahaa, ja se ei säästä valtiolta yhtään siltä osin. Sitten kuntien valtionosuusjärjestelmästä kuitenkin osa tulee sinne kuntienkin suuntaan. Ja sitten nämä yliopistojen rahoitukseen liittyvät jutut: tämä on osittain valtion käytännössä rahoittamaa toimintaa. Eli tämä kokonaissäästö vähän hapertuu tässä kyllä käytännössä aika isolta osin.

Se, mikä jäi tässä sanomatta vielä, on se, että tässä julkisen puolen koulutuskorvauksessa ja sitten koulutusvähenyksessä tuolla yksityisellä puolella, kaikissa, on ollut se idea, että se on suunnitelmallista koulutusta ja katsotaan sitä, minkätyyppistä koulutusta ja osaamista me tarvitaan, ja suunnitelmallisesti nostetaan sitä osaamistasoa siellä yhteisössä. Se on tämän taustalla, ja tämä kannustaa siihen, ja näitä rahoja on saanut tämäntyyppiseen

Punkt i protokollet PR 125/2025 rd

suunnitelmalliseen koulutukseen. Tämä ei ole ad hoc -asioita vaan vähän pidemmän aikavälin asioita. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.